

UDK: 050.432:330.11
doi: 10.5937/ekonhor1202061P

UVODNIK

Sveska 2 Godište 2012 naučnog časopisa *Ekonomski horizonti* je tematskog karaktera. Ona sadrži dvostruko anonimno recenzirane, unapređene verzije radova, preliminarno saopštenih na Naučnom skupu: Institucionalne promene kao determinanta privrednog razvoja Srbije u 2012. godini, koji je, u organizaciji Ekonomskog fakulteta Univerziteta u Kragujevcu i Saveza ekonomista Srbije, održan na Fakultetu, 6. aprila 2012. godine. U publikovanim priložima - dva izvorna naučna i četiri pregledna članka - identifikovana su i detaljno i kritički razmatrana bitna teorijska, metodološka i aplikativna pitanja i problemi složenih, dinamičkih, višeznačnih, interaktivnih odnosa (ne) razvijenosti institucionalnog okvira i (ne)uspešnosti funkcionisanja privrede, s posebnim fokusom na implikacije na privredu Srbije. Uvidi i saznanja do kojih su autori publikovanih priloga došli u svojim istraživanjima mogu predstavljati naučno utemeljenu i praktično korisnu osnovu donošenja kreativnih odluka u odnosnim sferama ekonomske politike. Takođe, izdvojena su različita pitanja koja mogu biti relevantna za buduća teorijsko-metodološki validna, društveno odgovorna i praktično delotvorna istraživanja.

Kao jedan od ključnih elemenata socijalnog kapitala, poverenje, posebno institucionalno, može biti smatrano značajnom institucionalnom determinantom ekonomske uspešnosti. Polazeći od precizne konceptualne određenosti poverenja i srodnih pojmova, *Vlastimir Leković* identifikuje uloge poverenja u privredi i društvu, izdvaja i razmatra glavne tipove poverenja, istražuje složene i višeznačne aspekte interaktivnog odnosa institucionalnog poverenja i

ekonomske uspešnosti. Takođe, kritički je preispitana uloga poverenja kao podsticajnog institucionalnog faktora uspešnijeg odvijanja ekonomskih aktivnosti u uslovima suočavanja ekonomskih subjekata sa problemima asimetričnih informacija, nepotpunih ugovora, nerazvijenog institucionalnog okvira, *per se* neizvesne budućnosti.

Ekonomska zakonitost da privredni rast nije moguć bez kontinuiranih strukturnih promena još jednom je potvrđena u uslovima globalne recesije. Oslanjajući se na identifikovane bitne odnose privrednog rasta i makroekonomske neravnoteže, *Edvard Jakopin* detaljno i kritički istražuje razvojni jaz Srbije, ključne strukturne neravnoteže, sektorsku realokaciju faktora rasta, postkrizne strukturne transformacije. Uzimajući u obzir ukupne rezultate sprovedenih istraživanja, zaključuje se da kreatori ekonomske politike u novom modelu privrednog rasta Srbije, centralnu ulogu treba da daju strukturnim promenama u privredi i rastu produktivnosti rada koji će biti zasnovan na realokacionom elementu, a da na srednji rok, najveća odgovornost leži na industrijskim politikama.

Oslanjajući se na uvodna razmatranja novije fiskalne i dugovne pozicije u šest zemalja jugoistočne Evrope - Srbija, Hrvatska, Bosna i Hercegovina, Crna Gora, Makedonija i Albanija - sa posebnim akcentom na Srbiju, *Ljubinka Joksimović* izdvaja i istražuje osnovne institucionalne i političke faktore koji mogu obezbediti kredibilitet konsolidacionim naporima i podržati obavezu prema finansijskoj održivosti. Na osnovu vrednovanja dometa ključnih instrumenata fiskalnog okvira - fiskalna pravila, fiskalni saveti, srednjoročni budžetski okvir i budžetske procedure - upućuje se na neophodnost njihovog odgovarajućeg unapređivanja, kako bi se doprinelo smanjenju fiskalnih deficita i javnih dugova. Takođe, istaknuto je

da fiskalna konsolidacija može biti poduprta dotičnim obavezujućim instrumentima jedino uz postojanje trajne političke volje za konsolidacijom.

Baveći se načinima merenja konkurentnosti i, posebno, Globalnim indeksom konkurentnosti, koji rangira konkurentnost zemalja u globalnim okvirima, *Ljiljana Maksimović* razmatra, kao glavne uzročnike nekonkurentnosti privrede Srbije, probleme u tranziciji, tj. privatizaciji, makroekonomskoj stabilizaciji i privrednom restrukturiranju. Na primeru Srbije, Hrvatske, Slovenije i Slovačke potvrđena je hipoteza da su makroekonomske performanse nacionalnih privreda u pozitivnoj korelaciji sa njihovim globalnim indeksom konkurentnosti. Takođe, potvrđena je hipoteza da su nepovoljne makroekonomske performanse privrede Srbije i loš rang prema Globalnom indeksu konkurentnosti rezultanta izdvojenih sistemskih ograničenja.

Posmatrajući demografske tokove kao relevantnu determinantu konkurentnosti privreda u narednom periodu, *Slavica Manić* i *Dragan Azdejković*, pre svega, istražuju ključne specifičnosti demografske tranzicije. Uz razmatranja dinamike demografskih trendova u Evropi, kao glavna nedemografska rešenja ublažavanja negativnih posledica starosno-strukturne tranzicije ispituju se moguća poboljšanja u obrazovnoj sferi, prilagođavanja na tržištu rada i u penzionom sistemu, i pomeranje starosne granice penzionisanja. Posebno su, korišćenjem deskriptivne statistike, analizirane specifičnosti demo-ekonomske tranzicije u Srbiji, i kritički vrednovani njeni potencijalno problematični efekti na održivu konkurentnost privrede Srbije.

Uspešnost implementacije politike zaštite konkurencije implicira odgovarajuće normativno regulisanje. Nakon identifikovanja ključnih aspekata odnosa konkurencije i ekonomske efikasnosti, *Boban Stojanović*, *Vladimir Radivojević* i *Tanja Stanišić* preispituju rezultate politike zaštite konkurencije u Srbiji u poređenju s Bosnom i Hercegovinom, Hrvatskom, Crnom Gorom i Makedonijom. Takođe, razmatra se institucionalni i administrativni kapacitet za sprovođenje politike zaštite konkurencije u Srbiji. Zaključuje se da institucije moraju obezbediti da politika zaštite konkurencije bude u funkciji zaštite konkurencije, a ne konkurenata.

Ova Sveska Časopisa sadrži i prikaz *Milke Grbić* koautorske monografije: Balaam, D. N., & Veseth, M. (Eds.). (2008). *Introduction to International Political Economy*. New Jersey, NJ: Pearson Education, Inc.

Prilika je da se u ime Uredništva Časopisa i u svoje ime zahvalim, pre svega, autorima priloga publikovanim u ovoj Svesci Časopisa. Istovremeno, posebnu zahvalnost dugujemo recenzentima na uloženom trudu i konstruktivnim komentarima i uputstvima autorima podnetih rukopisa.

Na kraju, ali ne najmanje važno, od Sveske 2 Godište 2012 (retroaktivno je obuhvaćena Sveska 1 Godište 2012), svi prilozi publikovani u Časopisu se automatski transferišu u SCIndex i druge baze koje podržavaju međunarodne protokole za prenos podataka, i svakom od njih se dodeljuje numerički identifikator - The Digital Object Identifier (DOI), čime se obezbeđuje veća vidljivost i dostupnost radova objavljenih u Časopisu (*CrossRef*).

Glavni i odgovorni urednik
Slavica P. Petrović

Slavica P. Petrović je redovni profesor na Ekonomskom fakultetu Univerziteta u Kragujevcu. Doktorirala je u oblasti poslovne ekonomije i menažmenta, na Ekonomskom fakultetu Univerziteta u Beogradu. Ključne oblasti naučnog interesovanja i rada su sistemsko mišljenje, organizaciona kibernetika, sistemske metodologije strukturiranja upravljačkih problemskih situacija, *soft* i kritički *management science*.